

ULKOPOLIITTINEN INSTITUUTTI
UTRIKESPOLITISKA INSTITUTET
THE FINNISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

MATINE-hanke:

YHTEISKUNNAN KRIISITURVALLISUUS JA TOIPUMISKYKY KESKINÄISRIIPPUVUUKSIEN MAHDOLLISTAMIEN PAINOSTUSKEINOJEN AIKAKAUDELLA

MATINE:n rahoitus hankkeelle: 51.030 €

Hankkeen johtaja: Ohjelmajohtaja, YTT Mika Aaltola (UPI)

Tutkimusryhmä: YTT Harri Mikkola, YTT Juha Käpylä, VTT Antto Vihma, PhD. Mikael Wigell (UPI); YTM Tapio Juntunen (TaY)

Tutkimusfokus

1. Kansainvälisten (keskinäis)riippuvuuksien käyttäminen aseena valtioiden välisissä suhteissa
2. Hybridivaikuttamisen mahdollisuudet avoimissa demokratioissa
3. Resilienssi-käsitteen potentiaali kriisiturvallisuuden ja yhteiskunnan toipumiskyvyn parantamisessa

Tutkimuksen lähtökohdat ja raja

- Avointa sotilaallista toimintaa painottavan geopolitiikan muutos kohti piilotetumpaa strategista vaikuttamista kilpailullisessa (keskinäis)riippuvaisessa maailmassa
- Hybridivaikuttamisen keinovalikoima laaja, tutkimus rajattu **kolmeen** geoekonomiseen ja geoteknologiseen keinoon:
  1. Taloudellinen vaikuttaminen
  2. Informaatiovaikuttaminen
  3. Vaalivaikuttaminen
- Resilienssi-käsitteen hyödyntäminen osana hybridipuolustusta

Hybridivaikuttaminen: määritelmä (1/2)

- **Kapea tulkinta (hybridisota) :**

Sotilaallisten kampanjoiden yhteydessä käytetyt epäsymmetriset vaikutuskeinot, kuten organisoitu rikollisuus ja siviiliväestöön kohdistettu ei-sotilaallinen väkivalta ja muut psykologiset vaikutuskeinot; tavoitteena pysyvän epävakauden luominen ja ylläpitäminen, hallinnon ja yhteiskuntajärjestelmän romahduttaminen sekä lopulta otollisen maaperän luominen laajamittaiselle sotilaalliselle kampanjalle

- **Laaja tulkinta (hybridivaikuttaminen):**

Rauhanajan psykologiset alistamiskampanjat, tavoitteena vastapuolen kansalaisyhteiskunnan sekä liittolaispolitiikan sosio-kulttuurisen koheesion näkertyminen esimerkiksi taloudellisin tai informaatiopsykologisin keinoin (luomalla riippuvuussuhteita ulospäin ja korostamalla niiden negatiivista laatua kohteen sisällä); tavoitteena ristiriitojen lietsonta sekä lopulta itselle epäsuotuisan hallinnon ja/tai politiikkalinjausten vaihtaminen tai kyseenalaistaminen

Hybridivaikuttaminen: määritelmä (2/2)

→ Hybridivaikuttaminen kiilastrategiana: **hybridihäirintä**

- Riippuvuussuhteiden rakentaminen kriittisen infrastruktuurin monimuotoisuutta hallitsemalla/vähentämällä/kontrolloimalla
- Taloudelliset vaikutuskeinot: voivat olla pehmeitä tai kovia; sijoitusrahalla houkuttelusta organisoidun rikollisuuden kautta valtiolähtöiseen sanktiopolitiikkaan
- Vaikuttaminen demokratian keskeisiin instituutioihin, kuten esimerkiksi vaaleihin ja hallintoon em. keinoin
- Disinformaatiokampanjat ja pyrkimys hallita mediatilaa
- Ulkopoliittinen vaikuttaminen ja muut pehmeän vallan keinot, ml. liittolaispolitiikan koheesion heikentäminen

Geoekonominen vaikuttaminen (1/2)

- Tavoitteena talouden keinoja hyväksikäyttämällä saada kohtemaa toimimaan tavalla, jolla se ei muussa tapauksessa toimisi
- Talous hybridivaikuttamisen keino **myös vähemmän korruptoituneissa maissa**, esim. energiasektorin geoekonominen vaikuttaminen:
  - Negatiiviset keinot: hintojen korotukset, uhkaukset toimituskatkoksista, strategisten yritysten painostamista
  - **Positiiviset keinot**: valikoidulle kohtemaalle annettavat taloudelliset edut kuten halvemmat energiatoimitukset, huokeat lainoituset energiaprojekteihin tai vastavuoroiset omaisuusjärjestelyt

Geoekonominen vaikuttaminen (2/2)

- Positiivisin keinoin luotu suhde tulkitaan usein osapuolia hyödyttävänä **plussummapelinä**:
  - Ei välttämättä johda samanlaiseen vastareaktioon kuin avoimemmat geopoliittiset keinot; myös uhkan havaitseminen hankalampaa; Tällöin ei oteta huomioon kohdemaan alentuneen suvereniteetin aiheuttamia poliittisia seurauksia → Kohdevaltion sitominen, riippuvuussuhteiden rakentaminen; funktionaalinen kontrolli valtapolitiikan välineenä
- Geoekonomia toimii keskipakoisesti eli hajaannusta aiheuttaen yhteisöjen ja valtioiden välillä: **kiilastrategia**, joka voi johtaa **alireagoimiseen** uhkaa vastaan

		Geopolitiikka	Geoekonomia
Toimet (aktiivinen maa)	<i>Keinot:</i> <i>Näkyvyys:</i> <i>Logiikka:</i>	Sotilaallisia Avoin Vastakkainasettelu	Taloudellisia Piilotettu "Kepit" tai "porkkanat"
Vaikutukset (kohdema)	<i>Uhkakokemus:</i> <i>Toiminta-reagointimalli:</i> <i>Käyttäytymistapa:</i>	Korkea Keskihakuinen Vastatoimet / myötäily	Matala/keskitaso Keskipakoinen Alireagoiminen

Informaatiovaikuttaminen (1/2):

- Teknologinen kehitys muuttanut tiedonvälitystä ja julkisuuden rakennetta: sosiaalinen media ja uudet verkostot, valeutiset ja kaikukammiot
- Tiedon helppo saatavuus yhdistettynä matalaan julkaisukynnykseen murtanut perinteisen asiantuntijuuden portinvartijaroolin: asiantuntijatiedon legitimitetin ongelmat
- Uudet verkostot muuttaneet valtarakenteita: sekä kuplautuminen (ihmisten hakeutuminen kaltaistensa joukkoon) että Matteus-vaikutus (ne saavat, joilla on jo ennestään) mahdollisia tai jopa todennäköisiä mekanismeja
- Viestin leviäminen ei välttämättä viestin sisällön ansiota, vaan johtuu verkoston rakenteesta, johon viesti on laitettu: ideat ja kognitiiviset virrat käyttäytyvät kuin tartuntataudit, verkoston rakenne määrittää tartunnan nopeuden

→ Mahdollistaa aiempaa vaikuttavimmat info-operaatiot

Informaatiovaikuttaminen (2/2):

- **Polarisaatio:** Internet ja sosiaalinen media tarjoavat äärimielipiteille aiempaa laajempaa näkyvyyttä, mikä kasvattaa niiden suosiota ja hyväksyttävyyttä. Kehitys yhdistyy haastettuun ”perinteisen asiantuntijuuden” malliin ja avaa uudet mahdollisuudet poliittisen julkisuuden ja vaalikamppailujen hybridihäirinnälle.
- **Tasapainoharha:** Totuudenjälkeinen mediaympäristö ja asiantuntijuuden muutos luo mahdollisuuksia strategiselle harhauttamiselle. Mikäli julkisuudessa haetaan ”tasapainoista debattia” tai ”totuutta ääripäiden välistä”, saatetaan luoda vastakkainasettelua esimerkiksi vahvan tieteellisen konsensuksen alueelle. Julkinen keskustelu ei näin kehystettynä myöskään pääse kehittymään lähtökohtiaan pidemmälle.
- **Kiilastrategia:** Yhteinen nimittäjä disinformaatiokampanjoissa on kiilastrategia: kampanja kohdistetaan jo olemassa olevaan yhteiskunnalliseen kiistaan tai jakolinjaan.
  - Esim. venäläiset sometilit organisoivat Yhdysvalloissa maahanmuutto- sekä muslimivastaisia tilaisuuksia, jotka toistivat Trumpin kampanjateemoja; jopa yli 60 tapahtumaa Yhdysvaltojen vaalien ympärillä.

Vaalivaikuttaminen (1/2)

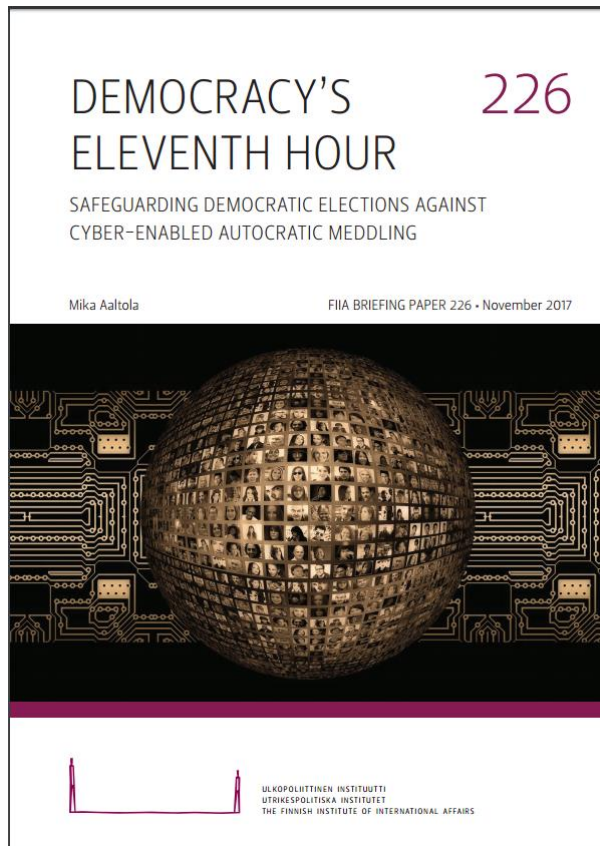
Vaalihäirinnän viisi vaihetta:

- 1. Disinformaation levittäminen:** Ilmapiiri kyllästetään provosoivalla valeuutisoinnilla, pyrkimyksenä lisätä kuppikuntaisuutta ja epäluuloja. Pyritään herättämään epäilyksiä ammattimaista mediaa ja vallitsevaa eliittiä kohtaan sekä samaistamaan näitä toisiinsa.
- 2. Arkaluonteisen tiedon varastaminen:** Sähköpostien hakeroiminen on tehokas tapa. Varastetun tiedon täytyy olla paketoitavissa sellaiseksi, että se sopii aiemmin kylvettyyn disinformaatioon.
- 3. Tiedon vuotaminen kolmannen osapuolen kautta:** Vuotoihin erikoistuneet sivustot tehokas väylä (mm. Wikileaks). Usein myös ammattimainen media ruokkii vuodetun tiedon pintapuolista ja itsestään selvää uutisarvoisuutta.
- 4. Tiedon valkopesu arvostettujen medioiden kautta:** Jos näissä välineissä toistetaan sosiaalisessa mediassa tai valeuutissivustoilla olevia teemoja, sisällöt saavat kantavuutta.
- 5. Yhteistoiminta:** Yhteistoimintasuhteet perustuvat usein vuosien työlle, jolla luodaan suhteita ehdokkasiin ja heidän taustatahoihinsa (esim. geoekonominen vaikuttaminen). Yhteistoiminta voi myös olla opportunistista ja lyhytaikaista, ja se voi rakentua yhteisten taktisten intressien varaan.

ULKOPOLIITTINEN INSTITUUTTI
UTRIKESPOLITISKA INSTITUTET
THE FINNISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

Vaalivaikuttaminen (2/2)

<http://www.fiia.fi/fi/publications/>

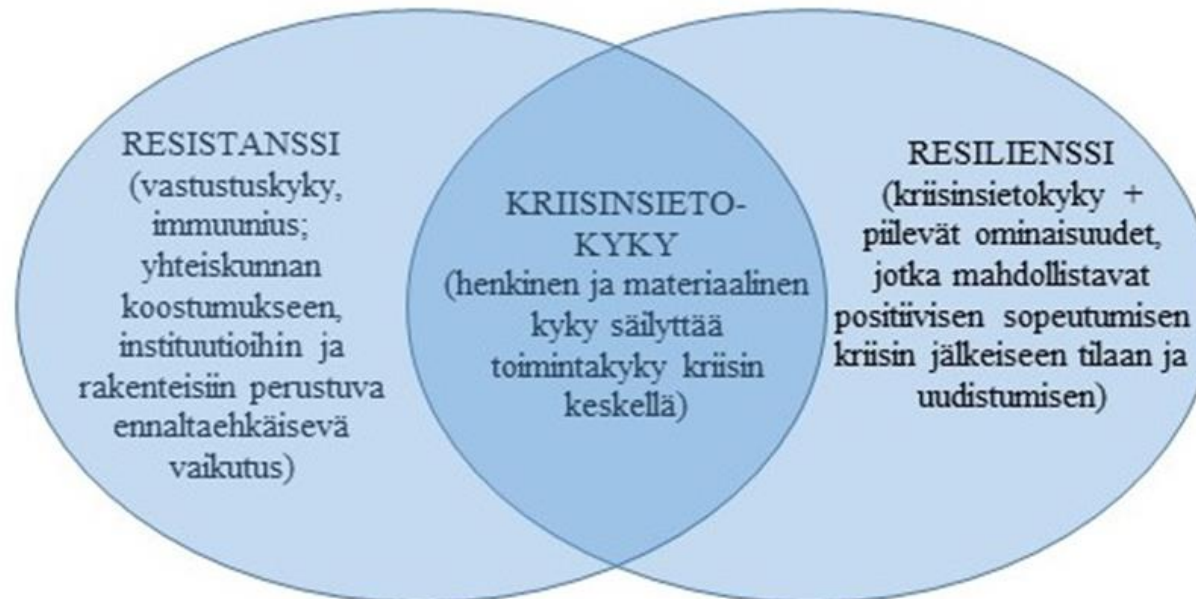
Resilienssi ja hybridiuhhat (1/4)

- Resilienssi on noussut viimeisen 5-10 vuoden aikana keskeiseksi turvallisuuspolitiikan käsitteeksi: taustalla käsitys uhkakuvien muuttumisesta aikaisempaa vaikeammin ennustettaviksi sekä ennalta estettäväksi
- Turvallisuustutkimuksessa resilienssipolitiikkaa on pidetty turvallisuushallinnan mallina, jonka kautta turvallisuusympäristön monimutkaistumisen haasteeseen vastataan hajauttamalla turvallisuusvastuita ja -toimijuutta valtiotasolta kansalaisyhteiskunnalle
- Viimeisten 5-10 vuoden aikana voimistunut keskustelu hybridisodankäynnistä ja laveammin hybridivaikuttamisesta on kuitenkin siivittänyt uudelleen valtiotoimijoiden ”paluuta” kansainvälisen turvallisuuskäsityksen paraatipaikalle
- Eri määritelmät resilienssille:
  - a) kyky **hylkiä** poliittisen yhteisön ulkopuolelta nousevia uhkatekijöitä,
  - b) poliittisen yhteisön luontainen taipumus sietää kriisejä **uhkien toteuduttua** ja kykyä palautua kriisiä edeltävään tasapainotilanteeseen, vai
  - c) edellisten lisäksi erityisesti kykynä **hyödyntää** uhkakuvien toteutumisesta aiheutuvia kriisitilanteita poliittista yhteisöä uudistavina oppimiskokemuksina

Resilienssi ja hybridiuhat (2/4)

- Hybridiuhat korostanut resilienssiä entuudestaan: esim. Natolle esitetty vaatimuksia uuden resilienssipoliittisen pilarin luomiseksi - vaatimuksia yhteiskunnallisen turvallisuuden vahvistamisesta, mikä ei perinteisesti ole kuulunut puolustusliiton ydintehtäviin
- Valtiolähtöisen hybridivaikuttamisen kohdalla jännite sen välillä, valitaanko turvallisuusstrategian ohjaavaksi tavoitteeksi **resistanssin** vai **resilienssin** kasvattaminen

Resilienssi ja hybridiuhhat (3/4)

	<i>Sisäinen, yhteiskunnallinen resilienssi</i>	<i>Ulkoinen, eteentyönnetty resilienssi</i>
<i>Säilyttävä/ylläpitävä strategia</i>	Huomio keskittyy yhteiskunnan sisäisen koheesion ja järjestyksen ylläpitoon; turvallisuusviranomaisten vastuut ja valtuudet korostuvat; hybridiuhkiin pyritään varautumaan ennalta valtiojohtoisin strategioin ja narratiivein. Uhkakuvat kiinnitetään valtiollisiin tai muihin selkeästi nimettäviin toimijoihin; uhkakuvista puhutaan varsin avoimesti ja niiden haitallisuutta korostetaan.	Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ohjaa vahva kansallisen intressin ajaminen ja pienvaltiorealistiset selviytymisstrategiat. Uhkia pyritään torjumaan valtion rajoilla ja eristämään niiden vaikutukset valtion ydintoiminnoista. Valtion rajojen ulkopuolelle ulottuva eteentyönnetty resilienssi jää minimaaliseksi.
<i>Marginalisoiva strategia</i>	Uhkakuvista puhumista välitellään; toteutetut politiikkavastaukset uhkiin ovat marginaalisia ja vähäisiä, koska laajamittaisia poliittista huomiota herättäviä ratkaisuja pyritään välttämään. Samalla turvallisuustoimet kuitenkin ovat vaarassa venyttää legitiimin turvallisuustoiminnan rajat ja yleiselle järjestyksenpidolle asetetut rajat. Julkinen retoriikka ja toteutettu politiikka ovat ristiriidassa	Kansainvälisiä turvallisuuspoliittisia kumppanuuksia ja verkostoja kehitetään inkrementaalisesti, poissa päivänpoliittisen keskustelun parrasvaloista. Tavoitteena on pyrkiä luomaan yhteistyövaraisten turvallisuusverkostojen varassa parempia varautumisvalmiuksia.
<i>Uudistava strategia</i>	Uhkakuvista puhutaan avoimesti, mutta niiden luonnetta turvallisuusongelmina pyritään hillitsemään. Poliitiikkavastausten tavoitteeksi nousee olemassaolevien rakenteiden muokkaaminen, mikä voi myös muuttaa yhteiskunnan sisäisiä valtasuhteita ja haastaa dominoivia identiteettejä. Kansalaisyhteiskunta ottaa kasvavasti vastuuta omasta turvallisuudestaan	Aktiivinen ulkopoliittinen ote leimaa turvallisuuspolitiikkaa; kansainvälinen kytkeytyneisyys, keskinäisriippuvuudet ja liittolaispolitiikkaa nähdään voimavarana. Ulkoisista uhkakuvista puhutaan tarvittaessa avoimesti, mutta niiden ei anneta hallita päätöksentekoa ja estää kumppanuuksien syventämistä; geoeconomisista kytköksistä ja avoimen valtioalustan huoltovarmuusreittien ylläpitämistä tulee resilienssistrategian keskeinen tavoite.

Resilienssi ja hybridiuhhat (4/4)

- **Strategisen fatalismin vaara:** Käsitys, jonka mukaan turvallisuutta ei voida tuottaa ennakoivasti rakenteellisin politiikkaohjelmin - turvattomuuden katsotaan olevan luonteeltaan systeemistä, ei tietoisista poliittista valinnoista ja vastuista koostuvaa
- **Tahattomat seuraukset:** Hybridiuhkiin vastaamisen kohdalla resilienssin ”pimeänä käänttöpuolena” on vaara, jossa normaalipoliittisen järjestyksen takaamat kansalaisvapaudet sekä kansalaisyhteiskunnan ”kudos” tulevat turvallistetuksi tavalla, mikä itsessään vähentää kykyä resistanssiin ja resilienssiin
- **Sisäsyntyistä resilienssiä korostavan, torjuvan tai marginalisoivan resilienssistrategian vaara:** Tarkoittaisi merkittävää käännettä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, jonka keskeisiksi tavoitteiksi on noussut eteentyönnettyjen resilienssikapasiteettien asteittainen kehittäminen sekä yhteistyövaraisen ja verkottuneen turvallisuuspolitiikan vahvistaminen

Keskeiset johtopäätökset

Alireagoimisen vaara:

Tarve lisätä yleistä ymmärrystä keskinäisriippuvuuden turvallisuuspoliittisista haasteista ja kiilastrategian logiikasta

- Hybridivaikuttamisen päämäärien ja keinojen avaaminen tärkeää elinkeinoelämälle ja kansalaisyhteiskunnalle: **tietoisuus kasvattaa deterrenssiä** (Maanpuolustuskurssit, Hybridikeskus)
- Geoekonominen vaikuttaminen: tarve **taloudellisen vaikuttamisen tilannetietoisuuden parantamiseen**, kansallinen tilannetietoisuus pääomavirtoihin - "economic intelligence" (HVK)
- Informaatiovaikuttaminen: tarve ymmärtää uusien teknologioiden disruptiivinen vaikutus yhteiskunnalliselle koheesiolle ja kansalaisyhteiskunnan rakenteistumiselle, **poikkitieteellisyyden tarve** (Suomen Akatemian strateginen tutkimus)
- Vaalivaikuttaminen: blowback-efektin ja riskien alleviivaaminen ja **ennaltaehkäisevä osoittaminen** ulkoiselle toimijalle, algoritmi-pohjaisten työkalujen kehittäminen digitaaliseen "vaalivalvontaan" (PPP, TEKES, Finnvera)
- Suomella on pitkä perinne resistanssin kasvattamisessa osana kokonaisturvallisuutta, resilienssin hyödyntäminen alkutekijöissään: **tarve kokonaisvaltaiselle tutkimusprojektille** (VN-TEAS)

ULKOPOLIITTINEN INSTITUUTTI
UTRIKESPOLITISKA INSTITUTET
THE FINNISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

Kiitos mielenkiinnostanne!

Lisää tietoa UPI:n julkaisuista ja tulevista tapahtumista osoitteessa

www.fiia.fi

